

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če so natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Rojaki!

Slovenskemu narodu na Štajarskem godi se že od davna britka krivica.

Slovencev nas je dobra tretjina štajarskega prebivalstva, pa volilni red sestavljen je tako krivično, tako nam na škodo, da izmed 60 voljenih poslancev deželnega zbora sino jih s težavo pridobili 8.

Naravno je, da veljava tako malega števila poslancev ne more biti nikoli taka, kakor bi njo morali imeti zastopniki slovenskega naroda z ozirom na število slov. prebivalstva in z ozirom na bremena v krvi in denarju, katera donaša slovenski narod državi in deželi.

V deželnem odboru, ki vodi celo deželno gospodarstvo in upravo, Slovenci nimamo ne besede ne glasa; zahtevali smo zastopnika v deželnem odboru, brezobzirna nemško-liberalna večina nam ga ni dovolila.

Nemško-liberalna večina skrbi samo za narodne koristi Nemcev; Slovenci za njo niso na svetu.

Učni zavodi, katere plačuje in vzdržuje dežela, kakor realke, gimnazije, meščanske šole, da celo vino-rejska šola v Mariboru, ki je namenjena za gospodarski poduk edino le prebivalstvu na Spodnjem Štajarskem, torej Slovincem, je nemška.

Še ljudske šole v maternem jeziku nam ne privoščijo.

Nemško-liberalna večina v deželnem zboru povdarja od leta do leta, naj se bolj izpodriva materni slovenski jezik iz naših sol. Občina za občino morala se je boriti in delati pritožbe na deželni šolski svet in na ministerstvo, da je ohranila vsaj deloma maternemu jeziku v ljudski šoli mesto, katero bi se mu moralo dati že vsled samih določeb državnih temeljnih zakonov brez borb in brez pritožb.

In še vedno ponavljajo napade na slovensko šolo.

V krajih in trgih, kjer ni nemških otrok, hoče ta nemško-liberalna večina ustanoviti čisto nemške šole, v katere bodo lovili slovenske otroke, ki se v takih solah ne nauče nič.

Ko smo si Slovenci priborili večino v nekaterih okrajnih zastopih ter s tem dobili tudi večino v okrajnih šolskih svetih in tako dobili vsaj nekoliko vpliva gledé nastavljenja učiteljev za naše, slovenske šole, pre naredili so koj postavo gledé nastavljenja učiteljev. In še vedno njim ni dovolj.

Z nova poziva nemško-liberalna večina deželnega zbora deželni odbor in vlado, naj se postava o nastavljenju učiteljev pre naredi, da se odtegne in skrči okrajnim šolskim svetom in s tem slovenskemu narodu še ta mala pravica pri nastavljanju učiteljev na korist deželnemu šolskemu svetu, v katerem Slovenci tudi nimajo zastopnika.

Slovenci naj bi imeli pravico plačevati, ali govoriti zraven, te pravice ne bi smeli imeti!

Pri vseh prilikah povzdignili smo svoj glas proti takim krivicam, kazali na državne temeljne zakone, ki tudi Slovincem zajamčujejo enakopravnost, apelirali na pravični čut Nemcev.

Bilo je zastoj!

Nevolja žaljenega pravočutja polnila nam je srce; ali potrpeti smo, prenašali smo krivice. Slovenski narod poslal nas je v deželni zbor v Gradec, da ga zastopamo, da branimo njegove pravice; mislili smo, da ne smemo popustiti svojega mesta, dokler je le trohica upanja, da bode pri nemško-liberalni večini se vzbudil čut pravice tudi slovenskemu narodu nasproti.

Ta zadnja trohica takega upanja je zginila! —

Ena glavnih točk našega narodnega programa je pridobiti slovenskemu narodu potrebna učilišča, srednje šole, kot neizogibno sredstvo za kulturni napredek.

Državna vlada na Dunaju pripoznava opravičenost te naše tirjatve. Osnovala je po mnogoletnih prizadevanjih naših državnih poslancev leta 1889. slov. paralelke na gimnaziji v Mariboru, ki celo po vladnem poročilu izvrstno prospevajo. Postavila je tudi v državni proračun za leto 1895. potrebno svoto za ustanovitev slov.-nemške nižje gimnazije v Celju.

Ta učni zavod osnoval bi se na državne stroške.

Pa čeravno mi Slovenci plačujemo pošteno zraven za vse nemške učne zavode, za nemške gimnazije, realke, vseučilišča, tehnike, ogromne svote, nastal je zoper te borne slovensko-nemške razrede nižje gimnazije v Celju neznan vrišč v vsem liberalnem, žalibože v Avstriji še vladajočem nemstvu in celo v pruskih listih.

Dežela za to slovenski gimnazijo v Celju ne bi plačevala nič; Nemcem se ne bi vzelo zaradi tega nič; oni ne bi izgubili nobenega učnega zavoda, pa vendar čutila se je cela nemško-liberalna večina deželnega zbora štajarskega z deželnim glavarjem na čelu poklicana, dvigniti se, da poziva vlado, da ne sme ustanoviti nameravanega učnega zavoda za slovenski narod.

Iz golega sovraštva zoper slovenski narod hočejo torej preprečiti, da se nam izpolni goreča želja do kulturnega zavoda.

Pa ne samo to!

Večina nemško-liberalna ni protestirala samo zoper ustanovitev te slov.-nemške gimnazije. Ona je šla dalje, dalje kakor dozda zoper kateri slovanski narod.

Ta nemško-liberalna večina protestira ob enem, da se sploh jemlje ozir na kakoršno koli kulturno potrebo slov. naroda, da v obče veljajo kaka pedagogična načela Slovincem na korist!

Ta nemška večina izreka torej, da za Slovence na Štajarskem ne smejo veljati več niti sami od presvitlega cesarja potrjeni državni temeljni zakoni! —

Ta nemška večina proglašuje toraj nas Slovence na Štajarskem v narodnem oziru za brezpravne!

Takšen je bil predlog, katerega je stavila nemško-liberalna večina deželnega zbora dne 7. svečana 1895.

Mi smo kar ostrmeli, ko smo slišali vsebino tega predloga ter globoko užaljeni v svojem narodnem čuti prisli do spoznanja, da v deželnem zboru, v čegar večini vlada tak duh, ne moremo od slov. naroda izročene naloge izpolnjevati: uvideli smo, da ne moremo dalje ostati, ako nečemo onečastiti sebe in cel od nas zastopan slovenski narod!

To svoje prepričanje izrazili smo v posebni izjavi takoj dne 8. svečana v deželnem zboru, ter zapustili zbornico.

Slovinci!

Vaše zaupanje nas je poslalo v Gradec. Prepričani smo, da smo ravnali popolnoma v zmyslu danega nam mandata, dane nam naloge; prepričani smo, da odobravate od nas storjeni korak.

Čakajo nas Slovence sicer nove hude borbe; ne bomo se jih bali. Z odločnostjo in žilavostjo, s katero smo prestali toliko hudih časov, čili in krepki odbili bomo tudi v bodoče napade na naš narodni obstanek; za nas je pravica, za nas je postava, za nas je torej tudi Bog!

Zložni bodimo, kakor do zdaj, vodi naj nas vedno eden edini cilj: osiguranje boljše bodočnosti svojemu milemu slov. narodu!

Ravnajmo se vedno po svojem starem slovenskem geslu: **Vse za vero, dom, cesarja!**

Uspeh, zmaga, mora potem biti naša!

V Gradcu, 8. februarija 1895.

Dr. Ivan Dečko, J. Jerman, dr. Fran Jurčela, dr. I. E. Lipold, dr. Fran Raday, Fran Robič, dr. J. Serbec, M. Vošnjak.

Političen boj v Medjimurju.

V četrtek, dne 7. t. m., bil se je v mestu Čakovcu ljut političen boj. Vsled imenovanja dr. Vlašiča, ki je do sedaj čakovski okraj zastopal v državnem zboru ogerskem, naučnim ministrom v Banffyjevem kabinetu, treba je bilo zopetne volitve, in ta se je bila odredila na dan 7. febr. t. l. Razume se pač samo ob sebi, da duhovščina z ozirom na Vlašičev referat v državnem zboru, tičoč se civilnega zakona, ne more biti za rečnega kandidata vneta, kakor je bila to takrat, ko je Vlašič pred leti nastopil prvokrat kot kandidat. Posledica tega je tudi bila, da sta si nastopili v Medjimurju dve stranki nasproti. Vlašičanci so se seveda strastno potegovali za svojega ljubljenelega »dičnoga in plemenitoga ablegata dr. Wlassits Gvulu, koji ima moč kakti minister cerkve in škole zidati in postavljati«. Nasprotna ali katoliška stranka pa je postavila svojim kandidatom župnika dr. Majora.

Obe stranki sta napeli vse moči, da utrdita veljavo svojim kandidatom in pridobita povoljno število glasov za nja. Z večjim uspehom je pač delovala Vlašičeva stranka, kajti nje kandidat je bil tudi izvoljen in sicer s 60 glasovi večine. Oddalo se je 2500 glasov, od teh jih je dobil Vlašič 1280, dr. Major pa 1220. Volitev je trajala od 8. ure zjutraj do 9. ure zvečer.

Ako vzamemo v poštev okolščine, v kakeršnih si je katoliška stranka priborila 1220 glasov, moramo pač priznati, da ima zabeležiti ta stranka lep moraličen uspeh pri svojem z bodečim trnjem posutim prizadevanju. Naj navedem samó nekoliko vzgledov, iz katerih bode čitateljem jasno, kako strastno je delovala Vlašičeva

stranka in koliko ugodnosti jej je bilo pri tem na razpolago.

Za mir in red so skrbeli na dan volitve orožniki in vojaki — infanterija in kavalerija — toda, kakor je bilo videti, gledali so ti le na to, da se Vlašičevi stranki ni kaka krivica zgodila, za Majorove pristaše so se v tem oziru kaj malo brigali. Nekega župnika (iz Vr.), ki sicer nima v tem okolišu svoje volilne pravice in je prišel samo gledat, kako se bode stvar razvila, prijeli so orožniki in ga gnali skozi množico ljudstva v zapor. Zdaj pa zdaj je priletela na njegova pleča tudi kaka trda pest robate in razburjene druhali Vlašičevih pristašev. Orožniki pa so mirno tik duhovnika stopali in se jim niti potrebno ni zdelo, zabraniti tako nečloveško započetje. Tega duhovnika so baje zasačili, da je agitiral za dr. Majora.

Učitelju Z. v M. se je poslal ne posebno nežen migljaj, da mu pošljejo sina, ki študira na učiteljsču v Čakovcu, domov in da se sam naj ne zanaša, da bi dobil kedaj penzijo, ako ne pride volit in ako ne odda glasu za Vlašiča. Na tak način so pridobili prav mnogo glasov od starišev, ki imajo svoje sinove na čakovski preparandiji.

Čakovske gostilnice so bile pridobljene vse za Vlašičevo stranko, tako, da so morali pristaši dr. Majorove stranke ostati s svojimi vozovi in konji zunaj na ulicah. Predstojništvo frančiškanskega samostana jim je sicer ponudilo dokaj prostorov, a kaj je to hasnilo, ker se vojaška vrsta ni hotela pretrgati, ko so namerjali kmetlje spraviti svojo vprežno živino pod streho. Tako so morali ostati v snežnem vremenu, kakeršno je bilo uprav v četrtek, zunaj na ulicah, nekateri celo do pozne 9. ure zvečer.

Da je predrznost pristašev Vlašičeve stranke presežala vse meje, razvidno bodi iz tega, da je na dan volitve privrela tolpa Vlašičancev s svojimi zastavami v cerkev, kjer niti med službo božjo ni mirovala, marveč s klici »Eljen Vlašič, Eljen Vlašič!« dala izraz svojemu mišljenju. Razume se pač samo po sebi, da se bodo nasproti takemu razžaljivemu vedenju in verskemu motenju storili potrebni koraki.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Dušno hrano vsemu slovenskemu ljudstvu pa podaja Kosarjeva »Nebeska hrana«. Ze molitvena knjiga (1. del Neb. hr.) je visoke vrednosti, »ker je v njej le malo pisateljevih lastnih besed, ampak so skoraj vse besede povzete ali iz sv. pisma, ali iz cerkvenih pesmij ali molitev, ali iz pisem sv. božjih služabnikov; torej so zares nebeske cvetlice, in je hrana, iz njih pripravljena, zares nebeska hrana, tedaj tudi gotovo zdrava in tečna.«¹⁾

Neprecenljiva knjiga za naš verni narod pa je zlasti 2. del »Nebeske hrane«. Tukaj uči spiritalno ljudstvo duhovnega življenja. »Kristjani, kateri želijo duhovno življenje bolj globoko spoznati in zares v duhu živeti, trebajo dan na dan posebne nebeske hrane svetega premišljevanja. Njim je namenjeno prvo poglavje, v katerem bodo našli obširni nauk od premišljevanja in 30 premišljevanj za vse dni celega meseca. Kdor se je po tem navodu znotranje molitve dobro privadil, bo pozneje tudi o vseh drugih resnicah, ki jih je kjerkoli, ali v katekizmu, ali v hoji za Kristusom itd. bral, prav lahko premišljeval.«²⁾

¹⁾ Glej Predg.

²⁾ Glej Predg.